

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi pol in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LV.

V Ljubljani, 4. julija 1902.

List 27.

Svetima apostoloma

CIRILU in METODU

za njun god, 5. julija.

Ynetila žar nam vere sta,
Slovanom dva apostola.

Hvaležno vsepovsod
Slavi slovanski rod
Današnji Yajin god —
Ciril ter brat Metod.

Ōlike sta nam vžgala luč,
Ko slovstvu sta skovala ključ.

Hvaležno vsepovsod
Slavi slovanski rod
Današnji Yajin god —
Ciril ter brat Metod.

Čo Yaju prosimo ta dan,
Naj v varstvu Yama bo Slovan.

Hvaležno vsepovsod
Slavi slovanski rod
Današnji Yajin god —
Ciril ter brat Metod.

Prisrčno nam pozdravljena
Slovanska dva apostola!

Hvaležno vsepovsod
Slavi slovanski rod
Današnji Yajin god —
Ciril ter brat Metod.

Iskrice.

(Nadaljevanje.)

10. Hudobni svet.

(Konec.)

Posvetnjaki so neumorno delalni samo zato, da dosežejo svoj podli namen, veliko se trudijo, da bi si pridobili mnogo privržencev. Seveda so previdni pri tem. „Otroci tega sveta so modrejši v svojem rodu, nego otroci luči,“ pravi Krist. (Sv. Luka 16, 8.) Sprijeni ljudje ne odkrijejo svojih zlobnih namenov takoj poštememu človeku, a sicer ga hočejo za se dobiti. Čakajo vgodne prilike in so podobni onemu svetopisemskemu sovražniku, o katerem govori sv. Matej (13, 25.): „Kadar so pa ljudje spali, prišel je njegov sovražnik, in je prisejal ljulike med pšenico, in je proč šel.“ Tako delajo tudi posvetnjaki vse skrivoma, hinavsko. Zato bodimo pred svetom silno previdni in pazljivi. Svet je hudoben. Hudobno je njegovo mišljenje, hudobni njegovi nameni. „Njih zobje so levovi zobje, in človeku dušo umore,“ pravi modri Sirah (21, 3.) Svet bo nas čislal, hvalil in slavil, dokler mu služimo, toda ko bo nas izrabil, tedaj nas bo vrgel od sebe, in se bo nam rogal, če bomo zahtevali od njega pomoči, plačila za delo, ki smo mu je storili.

Svet je nečimuren. „Nečimurnost čez nečimurnost in vse je nečimurnost in vse je nečimurnost, razun Boga ljubiti in njemu edinemu služiti. Največja modrost je ta-le: Zaničuj svet in išči nebeškega kraljestva! Nečimuren je torej, kdor išče minljivega bogastva in nanje zaupa, nečimuren je tudi, kdor se poganja za častne službe in se spenja po visokih stopinjah. Nečimuren je, kdor streže mesenemu poželjenju in si tega želi, kar se mora na zadnje ostro kaznovati. Nečimuren je, kdor streže mesenemu poželjenju in si tega želi, kar se mora na zadnje ostro kaznovati. Nečimuren je, kdor si želi samo dolgega življenja, pa ima premalo skrbi za bogoljubno življenje. Nečimuren je, kdor skrbi le za sedanje življenje, prihodnje pa zanemarja. Nečimuren je, kdor ljubi, kar mine naglo kakor blisk, tja pa ne hiti, kjer ga čaka večno veselje.“ (Tomo Kempčan).

Svet je nevaren sovražnik naše duše, mnogo jih je že pahnil v večno nesrečo. S svojim bogastvom, razveseljevanjem, slabim izgledom, zapeljivimi govori skuša svet človeka vjeti v svoje mreže in ga zapeljati. Marsikateri mladenič se je izpridil v družbi pokvarjenih ljudi in izgubil najlepšo čednost, čistost. Marsikatero po-

šteno dekle se je dalo hudobnežu pregovoriti in zapeljati, ter tako postalo za vedno nesrečno.

O, svet in prijetnost, ki jih nudi svet, so silno nevarne naši neumrljivi duši. „Svet je lažnik,“ pravi slovenski pregovor in res je to. Svet laže, veliko laže, da bi pridobil poštenih ljudi za svoje umazane namene. Kjer ne opravi naravnost, pa začne lagati, opravljati, slikati v popolno drugi luči. Kakor kuga omami in zastrupi dušo, da se mu popolnoma uda, ako se ni jela ustavljati o pravem času.

Zato je treba veliko pozornosti, ne zaupajmo temu sovražniku, poslušajmo rajši sv. Pavla, ki pravi: „Ne ravnajte se po tem svetu!“ (Rimlj. 12, 2.) Kajti ne bo nas sodil svet, nego Sin Božji, ki govori: „Ne bojte se onih, ki telo umore, duše pa ne morejo umoriti, temveč se bojte veliko bolj tistega, ki more dušo in telo pogubiti v pekel.“ (Sv. Matej 10, 28.)

11. Milost božja.

Človek ima prosto voljo, toda človeška volja je po izvirnem grehu slaba, omahljiva. O, kolikrat sklepa človek, da bo lepo, čednostno živel, a pade kljubu vsem tem sklepom. Kako vzvišeno lahko govori človek o krepostih, a pri tem sam v svojem srcu čuti vso podlost greha. Človek je prost, a obenem mnogokrat grehu suženj. Naše naravne moči so slabotne, zato potrebujemo nadnaravne pomoči.

V človeku je dvojni nagon. Eden ga vleče navzdol h grudi v strasti, drugi kvišku k Bogu. Prvi ga vodi v časno in večno nesrečo, drugi v časno in večno srečo. Človek stori najrajši to, kar mu velevalo strasti. O, kako težko je odreči se svetu, časti, bogastvu in hrepeneti po blaženstvu, ki se obeta še le na drugem svetu. In vendar se človek le prerad uda svojemu čutnemu življenju. Toda v čutnosti je propad, beda, zavist, breznačajnost, smrt. Kedaj je človeštvo bolj ječalo v verigah čutnosti kakor prav pred prihodom Odršenikovim? Ali je moglo vse modrovanje starih modrijanov svetu pomoči? Prav nič ne. Bilo je treba neke višje moči, ki naj bi prerodila in prenovila človeštvo. In ta višja moč je milost. Božji odrešenik jo je vdihnil človeštvu, ki je bilo razdejano, obupano v zmoti in v strasteh popolnoma oslabeledo in bilo uže na robu propada. Krist je prinesel svetu luč, da On je resnica, toda ne le resnica, nego resnica in milost. (Iv. 1, 14.)

Kaj je prerodilo ves svet? Kaj je izpremenilo boječje, nevedne učence v navdušene, požrt-

vovalne apostole? Kaj je ustvarilo katoliško cerkev? Kaj je ljudem iz src vzelo oholost, zavist in poželjenje in jih napravilo ponižne, ne-sebične, potrpežljive, požrtvovalne? Kaj je navdušilo toliko in toliko ljudi, učenjakov, dostojanstvenikov, da so jeli vse posvetno zaničevati in so se udali tihemu, svetemu, svetu nepoznatemu življenju? Apostol odgovarja: „Po milosti Jezusa Krista sem, kar sem.“ (I. 15, 10.) Da, milost Božja je prerodila ves svet. Katoliška cerkev, svetniki in sploh vse duhovno življenje je učinek milosti Božje. Kaj je torej milost Božja?

„Milost Božja je notranj, nadnaraven dar, ki ga nam Bog podeli z avoljo zasluženja Jezusa Krista, da se moremo izveličati,“ kratko odgovarja katekizem. Milost je dar, ki ga nam podeli Bog iz same ljubezni zastonj in sicer avoljo tega, ker je Jezus Krist po svojem trpljenju in svoji smrti milost zaslužil človeku in ker zasluženje Jezusovo nagiblje Božje srce, da deli ljudem milost.

Milost je notranj dar, ker je dana le za dušo in je torej ne vidimo, je nadnaraven dar, ker je človek nima po svoji naravi in si je ne more zaslužiti po svojih naravnih močeh. Milost Božja je velika in vzvišena skrivnost Božje dobrote, ona ni le neka naklonjenost, ki jo ima Bog do nas, dokler ne storimo smrtnega greha, nego je, kakor ukazuje tridentinskih cerkveni zbor verovati vsem, božja, naši duši podeljena kakovost, je kakor luč, ki uniči vse madeže naših duš in duše napravlja lepe in všečne Bogu.

Milost Božja je le ena, toda po njenem delovanju jo ločimo v dejansko in v posvečujočo milost.

Dejanska milost se zato imenuje, ker nam pomaga dobro delati in slabega se varovati. Dejanska milost je potrebna in sicer za vsako dobro delo, brez nje ne moremo storiti nič zaslužnega za nebesa. Riba ne more plavati brez vode, ptič ne more leteti brez peruti, a človek ne more brez milosti nič zaslužnega storiti za svoje dušno izveličanje. Bog podeljuje vsakemu človeku dejansko milost, ker „hoče, da bi se vsi ljudje izveličali in prišli do spoznanja resnice.“ (I. Tim. 2, 4.) Vsi ljudje, tudi neverniki, tudi največji grešniki dobé dosti milosti, da se lahko izveličajo, zakaj Gospod pravi: „Nočem smrti grešnikove, temveč da se hudobni izpreobrne in živi.“ (Eceh. 33, 11.) Bog da sicer različnim ljudem različno mero milosti, a vender

vsakemu toliko, da se lahko izveliča, ako le hoče. (Primeri zgodbo o talentih. Mat. 25, 28 in tudi Luka 19, 24—26.)

Dejanska milost pomaga nam opravljati dobra dela s tem, da razsvetljuje naš um in krepi našo voljo. Naš um je po izvirem grehu otemnel in naša volja je k slabemu nagnjena. Te zle nasledke podedovanega greha poravnava dejanska milost, ki razsvetljuje um, da dobro in hudo spoznamo, in ki krepi voljo, da delamo dobro in se hudega varujemo. Dejanska milost je kakor mil pogled Jezusov, ki gane duše, kakor je ganil pogled Jezusov apostola Petra, da je spoznal svojo pregreho in jo obžaloval.

Milost Božja nas ne sili, nego samo podpira, da se moremo izveličati. Zato se milosti ne smemo ustavljati, nego ž njo zvesto sodelovati. Krist je nam pokazal v več prilikah, da moramo čas milosti vestno in skrbno porabiti in se ji ne smemo ustavljati. Tako n. pr. družinski oče pričakuje gostov in slednjič, truden od dolgega čakanja, vstane ter gre duri zapret. A ko gostje pridejo, odžene jih kot „tujce“ (Luka 13, 25) in „hudodelce“. (13, 27.) — Jeruzalemu je Bog izkazal posebne milosti, a to nehvaležno mesto se je trdovratno upiralo tako, da se je Krist razjokal nad njim rekoč: „Jeruzalem, Jeruzalem! kolikrat sem hotel zbrati tvoje otroke kakor kocklja zbira svoja piščeta pod peruti in nisi hotel.“ (Mat. 22, 37, 38.) Jeruzalemsko mesto se je upiralo milosti, zato je bilo od Boga zavrženo. — Kako grozovite smrti je umrl izdajalec Juda, ker se je milosti božji ustavljal. A kako srečno smrt je storil desni razbojnik, ki je z milostjo božjo sodeloval in jo skrbno porabil. Torej se nikdar ne upirajmo Božji milosti, in jo zvesto porabimo. V zgodbi o pametnih in nespametnih devicah je Krist jasno povedal, da pride nenadoma. Zato bodimo kakor modre device, ki so bile pripravljene, ko je prišel nebeški ženin. Če smo v milosti Božji, ni se nam treba ničesar bati; a gorje nam, če pride Gospod, ko nismo v milosti božji, potem je naš delež pekel.

Milost Božja je le ena, kakor je bilo omenjeno, a ločimo jo po njenem učinkovanju v dejansko in posvečujočo. Dejanska je, ki nam pomaga opravljati dobra dela. O tej smo govorili doslej. Posvečujoča pa je, ki nas posvečuje t. j. ki nas dela svete, Bogu všečne ter nas prerodi v novo, nadnaravno življenje. Posvečujoča milost nas dela svete, t. j. take, kakoršne nas Bog hoče imeti, kot blagodejna jutranja rosa dela rodovitno in Bogu všečno naše srce.

Posvečujoča milost nas povzdigne iz stanu sužnosti do nadnaravne časti otrok božjih. Kdor je v smrtnem grehu, je v sužnosti satanovi. „Sleherni, ki dela greh, je suženj greha.“ (Iv. 8, 34.) A milost Božja nas osvobodi te sužnosti in nas napravi v otroke Božje. „Vsi (ki imate posvečujočo milost) ste otroci Božji,“ piše sv. Pavel Galačanom (3, 26). Kot otroci božji postanemo deležni tudi božje narave (II. Peter 1, 4.) Zato piše sv. Ivan: „Poglejte, kakošno ljubezen nam je izkazal Oče, da se otroci božji imenujemo in smo.“ (I. Iv. 3, 1.) Tako čudovito lepa in dragocena je milost Božja, da je sam Sin Božji prišel iz nebes in prelil srčno kri, da je nas rešil iz satanove sužnosti. Kri Boga-človeka je cena, s katero je Krist odkupil nam sinovstvo Božje in z njim pravico do nebeškega kraljestva. Po Kristu imamo pristop do milosti. (Rimlj. 5, 2.) Otroci Božji smo! Ali je še kaka višja čast za človeka?

Ako nas milost povzdigne do časti otrok Božjih, tedaj smo prijatelji, ljubljenci Božji. Stariši ljubijo svoje otroke ter skrbe zanje, toda še bolj ljubi in skrbi za nas nebeški Oče. O vsakem, ki je v milosti Božji, veljajo besede Boga Očeta: „Ta je moj ljubi sin, nad katerim imam svoje dopadenje.“ Biti ljubljenec Božji, prijatelj Božji, kolika čast!

Sv. Duh in sv. Trojica pride v dušo takega človeka, ki je v stanu posvečujoče Božje milosti. Zato piše sv. Pavel Korinčanom: „Ali ne veste, da ste (vi, ki ste v milosti Božji) Tempelj Božji, in da Duh Božji prebiva v vas.“ (I. Kor. 3, 16.) Jezus sam je povedal, da se vsem razodene, ki ga ljubijo in izpolnjujejo Njegove zapovedi. Kako se razodene? On bo v Duha z Očetom s posebno milostjo prišel in v njih prebival. (Iv. 14, 23. II. Kor. 6, 16.)

O, kako čudovito lepa je naša duša, kadar jo diči posvečujoča milost Božja. Če tudi je morebiti naše telo pohabljeno grdo. Bog sam čisla tako dušo: „Kako lepa si, prijateljica moja, kako lepa si!“ (Vis. pes. 4, 1.) O, naj bi bil človek še tako telesno lep, še tako bogat na zlatu in srebru, učen, mogočen in slaven, vendar je v resnici velik revež, ako nima milosti Božje. Zakaj telesna lepota v malo letih uvne, telo umrje, bogastvo preide v druge roke, sloves po umrlem se kmalu izgubi. Prava lepota je le ona naše duše po posvečujoči milosti Božji. — Taka duša je v resnici lepa pred Bogom, lepa pred angeli, ta lepota ne uvne v starosti, v grobu se ne uniči. A kaj pravim, po smrti se šele pokaže v vsi svoji čarobnosti, kajti

Odrešenik pravi: „Tokrat se bodo pravični svetili, kakor solnce v kraljestvu svojega Očeta.“ (Matej 13, 43.)

Posvečujoča milost je ključ do nebeškega kraljestva. Vsi oni so pogubljeni, ki so umrli brez milosti božje, nasproti pa se se vsi oni izveličali, ki so umrli v stann milosti Božje, kajti ona nam daje pravico do nebeškega kraljestva. Po milosti smo namreč otroci Božji in kot taki imamo pravico do očetove lastnine: „Ako pa smo otroci (Božji), smo tudi dediči Božji in sodediči Kristovi.“ (Rim 8, 17.) In ta dedščina, kako je velika! Odrešenik sam pravi: „Veselite se, in od veselja poskakujte, ker vaše plačilo je obilno v nebesih.“ (Matej 5, 12.) In v knjigi modrosti beremo: „Pravični bodo ve-komaj živeli, in pri Gospodu je njih plačilo, in skrb za nje pri Najvišjem. Zato prejmejo častitljivo kraljestvo in lepo krono iz Gospodove roke. (5, 16.) Posvečujočo milost Božjo prejmemo pri sv. krstu, izgubimo jo z vsakim smrtnim grehom, povečamo jo z vsakim Bogu večnim delom, pomanjšamo z vsakim malim grehom. O, kako lepa je duša, dokler jo diči milost Božja! — Seveda milost deluje nevidno v naši duši, s telesnimi očmi ne vidimo, a veselili se bomo na veke v nebesih nad lepoto milosti božje. Neskončen je razloček med človekom, ki je v milosti božji in človekom, ki živi v smrtnem grehu: prvi je prijatelj Božji, dedič nebeškega kraljestva, drugi satanov pajdaš.

Brez milosti Božje je vse naše delo brez pravega pomena. Če hočemo biti srečni, zadovoljni na tem svetu, srečni tudi na drugem svetu, potem skrbimo, da bomo vedno v milosti Božji. Da je toliko bede na svetu, da tako slabo vspeva toliko katoliških naprav, vzrok je v tem, ker ljudje premalo skrbe za milost Božjo in preveč zaupajo lastnim močem, a pri tem omagajo in padejo v greh in nesrečo. Kaj smo brez milosti Božje nego mladike odrezane od trte. Mladika, odrezana od trte, usahne, se posuši in ne rodi več, prav tako človek brez milosti ne more ničesar storiti za nebesa.

Ker je milost tako dragocena, zato moramo skrbeti, da je nikdar ne izgubimo; in v ta namen živimo natančno po božjih zapovedih, veliko molimo, prejemanjmo pogosto svete zakramente, kajti ti so najboljši pripomoček, da si ohranimo in pomnožimo milost. Tudi če smo bili tako nesrečni, da smo izgubili milost in smo smrtno grešili, podeli se nam milost na novo v zakramentu sv. pokore. Izredno

se podeljuje milost, če obudimo popolni kes. — Ne zamudimo nobene prilike, da bi si milosti Božje ne pomnožili z dobrimi deli. Ako zamudimo iz lastne krivde ob delalnikih sv. mašo ali kako priliko prostovoljne pobožnosti ali kako delo usmiljenja, zatajevanja, tedaj je to neizmerna škoda, ker malo milosti je več vredno, nego vse dobrine sveta. „Kdor je pravičen, bodi še pravičnejši, in kdor je svet, bodi še svetjši.“ (Skr. raz. 22, 11.) Z milostjo božjo vse dosežemo, brez milosti Božje ničesar!

Kapelan Anton Merkun.

(Dalje prihodnjič.)

Žalostni del sv. rožnega venca*).

(Konec.)

V.

Ki je za nas križan bil.

Bila pa je tretja ura in so ga križali.

(Mark. 15, 25.)

Spremljujoč Izveličarja na njegovem potu prihajam na goro, na kateri je bil križan. Tega nas spominja zadnja skrivnost sv. rožnega venca: „Ki je za nas križan bil.“ Poglejmo sedaj trpina, moža bolečin, visečega med nebom in zemljo in premišljujmo, zakaj umrje na križu, zakaj prenaša tu nepopisne bolečine, zakaj visi med nebom in zemljo na sramotnem lesu križa,

Prvi greh se je začel v raji. Z drevesa je kača zapeljevala prve stariše in z uživanjem drevesnega sadeža sta prva dva človeka odrekla pokorščino Bogu. Zato je tudi Izveličar začel trpeti na vrtu Getzemani in na lesu sv. križa hotel umreti, da bi na lesu bil premagan satan, kateri je zmagal na lesu. Z drevesa se je razlilo prokletstvo in smrt na zemljo; z drevesa naj zopet pride izveličanje in življenje sveta.

Roke njegove in noge so mu prebodli in prešteli njegove kosti, (Ps. 21, 17. 18.) da bi to poravnal, kar je človek z njimi grešil. Med nebom in zemljo visi na križu v znamenje, da je s smrtjo naredil mir med Bogom in ljudmi. Kakor srednik med Bogom in nami visi na križu, da bi nam vsem nebeška vrata odklenil in nas vse za seboj potegnil, kakor je rekel pred svoje smrtjo: „In jaz, kadar bom povišan (namreč na križu) od zemlje, vlekel bom vse k sebi.“ (Iv. 12. 32.) In zares! Ob smrti Gospodovi na križu, pravi sv. papež Leon, je izdiho-

vala vsa narava in sleherna stvar je čutila križeve žreblje. Vse je nekako vlekel kakor močen magnet na se križ — grobi se odpirajo, — mrtvi vstajajo — in grozna tema pokriva solnčne žarke!

Premisliti pa hočemo pri tej skrivnosti pred vsem strašne muke, ki jih je Krist trpel na duši in na telesu.

Smrt križa, pravi sv. Avguštín, je bila sklenjena z najgrozovitejšimi in najhujšimi bolečinami. Zakaj kakor je bila za telo najobčutljivejša, tako je bilo za dušo najzaničljivejša. Ko nam je hotel sv. apostol Pavel pokazati najpopolnejšo pokorščino do nebeškega očeta in njegovo najglobokejšo ponižnost, pisal je, da je bil svojemu Očetu pokoren in sicer pokoren do smrti na križu. S tem nam je pokazal, da njegova pokorščina in ponižnost ni mogla dalje iti, ker podvrgel se je smrti na križu. In zares!

Le premišljujmo njegove bolečine na križu! Ponovilo se je pred vsem njegovo poprejšnje trpljenje. Čutil je bolečine bičanja, ko so mu s razmesarjenega telesa potegnili takorekoč tje prirastla, ker tje prisušena oblačila. Čutil je bolečine trnjevega kronanja, ker tolikokrat se je trnje zabadalo globokeje v glavo, kolikokrat je z njo zadel ob križ. In sedaj pridejo bridke bolečine, ki jih je še povrhu trpel pri križanji ko so trinogi segli po kladivu in žrebljih, nategnili vse njegove ude in jih prebodli z ostrimi žreblji. Kako se je povečalo vse trpljenje, ko so povzdignili težki križ in ga spustili v pripravljeno jamo. Stresnila se je ob tem ne le zemlja, nego tudi sv. telo na križu. Povečale so se tem potem toliko strašne Odrešenikove sv. rane.

Kolike bolečine je čutil na svoji duši, ko je bil poleg vsega trpijenja popolnoma zapuščen, brez vse tolažbe. Koliko je trpel na duši, ko je videl, da je prištet med razbojnike in kot njihov glavnik križan v sredi med njimi. Koliko, ko je videl, da se norčuje iz njega izvoljeno ljudstvo in ga preklinja ter izziva njegovo vsegamogočnost. Koliko je trpel na duši, ko je videl pod križem svojo mater v neizrečeno žalost vtopljeno in potrto od neznosnega dušnega trpljenja. Ves zapuščen je: nebo mu odreka zadnjo pomoč in se zapre, ljudem pa je postal v posmeh. Kolika je morala biti bolečina na križu. Poprej se Krist ni pritožil zaradi nobene bolečine, a sedaj se mu izvije obupajoči glas: „Moj Bog! Moj Bog! zakaj si me zapustil?“ Po pravici vpražljamo ob križanem Gospodu besede žalostne

*) Gl. Dan. t. I. st. 26.

pesmi Jeremijeve: „O vi vsi, ki greste po potu, stojte in pogledjte, če je bolečina, kakor je bolečina moja!“

Pa ne smemo ostati le pri premišljevanju tega trpljenja. Obuditi moramo tudi čut velike hvaležnosti in ljubezni, da se je naš Odrešenik iz same ljubezni do nas podvrgel vsem bolečinam, da se je iz ljubezni do nas pustil na križ pribiti in da je za nas hotel prestati vse te bolečine. On naš Stvarnik in Gospod trpi za svojo nevredno stvar, za svoje nevredne hlapce in dekletke; za nas preliva svojo predragoceno, presveto Kri, za nas daje življenje med groznimi bolečinami in zaničevanjem, za nas visi med dvema razbojnikoma na križ pribit.

Za naše grehe trpi Izveličar, za naše grehe umira na križu. Nedolžni Sin Božji, ki nikdar ni storil greha, ki je zamogel govoriti v obraz svojim najhujšim nasprotnikom, pazečim na vsak njegov korak, pretehtajočim in presukajočim vsako njegovo besedo: „Kdo izmed vas me prepriča greha?“ — on tako grozovito trpi zavoljo naših grehov.

On trpi, da reši večnega pogubljenja naše duše. Kdor tedaj oskruni s krvjo in trpljenjem Kristovim očiščeno dušo, tak je kriv ne majhne cene, nego krvi Kristove. Zato pa skrbno varujmo svojo in svojega bližnjega dušo, katera je odrešena s prelivanjem take svete in drage Kristove krvi.

* * *

Tako smo v duhu pregledali velikost trpljenja Jezusovega. O da bi večkrat mislili na Kristovo trpljenje, kako lahko bi se bilo potem varovati greha, ki je povzročil in povzroča še dan na dan Izveličarju trpljenje.

Tu se uči prevzetni spoznavati kako grd je napuh, ko gleda svojega Boga zavoljo svoje osebnosti sklenjenega pod težkim križem, da bi zadostil za njegov napuh. Tu se uči nečisti grešnik spoznavati ostudnost svojih pregreh, ker vidi Jezusa razgaljenega, raztepenega, polnega bolečin in vse to radi njegovih grdih pregreh. Tu se uči sovražni maščevalni človek, kako zoperna je Bogu jeza in maščevanje, ker vidi svojega Boga zavoljo njegove osebnosti in sovražnosti na križu viseti ter moliti za sovražnike, da bi se ne pogubili. Tu se uči požrešnost spoznavati, kako zoperna je Bogu, ker pusti v svoje zadostenje Boga napajati z žolčem in kisom. Tu lahko spozna preklinjevalec gnusobo svojih kletvin, ko sliši prositi svojega Boga za preklinjevalce in zasramovalce. Tu najde vsak

grešnik zdravilo za svoj greh. In da ne bi nobeden obupal nad svojimi grehi, sprejme Krist v zadnjih izdihih desnega razbojnika, velikega grešnika v svoje milosti okrilje in mu obljubi sv. raj. Koliko lažje bi po večkratnem premišljevanju Izveličarjevih bolečin prenašali vsi križe in težave in koliko rajše bi opravljali dobra dela. — Večkratni spominj na trpečega Izveličarja bi nam pomagal sveto živeti, sveto življenje pa bi nam pomoglo do svete smrti, in sv. smrt bi nas dovedla v veselje nebeško.

Torej za Jezusom, po potu trpljenja v nebo!

L. P.

Josip Hasl.

I.

„Ne, „Svetega posta“ vam ne morem dati. Te bukve prebiram vselej o postnem času in še tudi sicer jih večkrat odprem, da se malo potolažim“, rekla mi je stara ženica v Št. Gotardu, ko mi je izročala o. Paškala Škerbinca pridige in staro slovensko evangeljsko knjigo iz l. 1777., a sem jo bil poprosil še za omenjeno knjigo, ki me je opozorila na Josipa Hasla, v mnogem oziru znamenitega pisatelja. Starka je ohranila svojo priljubljeno si knjigo in jo še prebira, ako ji niso že opešale oči; meni pa se je posrečilo iztakniti lepo ohranjen izvod Haslovega „Svetega Posta“ na starinarskem trgu v Ljubljani; drugod sem pobral o imenovanem pisatelju nekatere črtice, katere priobčim tu le.

Josip Leopold Hasl je bil rojen v Celju dne 14. listopada 1733. Roditelja sta mu bila pasar Francišek Hasl in Marija Ana Krajnerjeva. Devetnajtletni mladenič Josip Hasl je stopil v tovarništvo Jezusovo. Dveletni novicij je prebil v samostanu pri sv. Ani na Dunaju. Hoteč se vsposobiti za obširno, mnogovrstno delovanje v imenovanem tovarištvu se loti raznih nauk. Uči se logike, matematike, fizike, splošne in posebne etike. V veliki dvorani novega dunajskega vseučilišča napravi javen izpit iz vsega modroslovja. Nato začne ponavljati jezikovne vede in cerkveno zgodovino. Najprej se oglasi za izkušnjo iz poslednje, pozneje pa še za izpit iz vsega sv. pisma z grškim tekstom. Obakrat se je vršilo izpraševanje po dve uri vpričo zunanjih in domačih izpraševalcev v bogoslovski dvorani novega vseučilišča na Dunaju.

Bogoslovja se je nadalje učil v Gradcu štiri leta. Ondukaj je sprejel sv. mašništvo. Konec tretjega bogoslovskega leta zagovarja oddelek Toma Akvinskkega in postane po strogem izpitu (rigorozu) pred domačimi in zunanjimi izpraševalci „baccalaureus“ bogoslovja. Četrtoletnik napravi dve uri trajajoč izpit iz kanoniškega prava in naposled javen izpit iz vsega bogoslovja. Zato ga je tovarništvo Jezusovo počastilo s svojo največjo odliko: sprejelo ga je v število onih, ki so se zavezali s štirimi obljubami. Dne 2. svečana 1770 je bila v šentjakovski cerkvi v Ljubljani peta sv. maša pri oltarju sv. Ignacija ob 10. uri. Tedaj je storil o. Josip Hasl redovno obljubo ob azi-

stenciji oo. Ignacija Röglerja in Maksimilijana Moravčarja.

Po srečno dovršenih nauk je opravljal Hasl razne važne službe v tovarištvu Jezusovem. Deloval je na šolskem polju. Dve leti je poučeval elementarni razred v Mariboru. Prav toliko časa mu je bil izročena pouk v najnižjem razredu, ki so ga zvali „grammatica“. „Poezijo“ je poučeval v Mariboru eno leto; dve leti pa je ponavljal vse tedanje gimnazijske nauke (humaniores disciplinas) z gojenci nadvojvodovega kolegija v Gradcu, kjer je bil učitelj in prefekt „humanistom“.

Še bolj nego v šoli se je trudil Hasl v vinogradu Gospodovem. Bil je načelnik Marijinim družbam. V Mariboru je vodil dve leti bratovščino rojstva angeljske kraljice in prav toliko časa v Trstu nemško kongregacijo krščanskega nauka.

V Ljubljani je pastiroval eno leto v sirotišču, dve leti v kaznilnici in štiri leta v javnih ječah. Ondukaj je delil dušno pomoč tudi obsojencem in jih spremljal na morišče.

Krščanski nauk je razlagal vernikom eno leto v nekem dunajskem predmestju, eno leto pri Uršulinkah v Varaždinu, dve leti v Gradcu zunaj mesta, eno leto pri sv. Lenardu, eno leto v ubožnici, dve leti v Trstu.

Mnogo je deloval na leci. Štiri leta je proslavljal svetnike o njihovih praznikih v Ljubljani. V Trstu je propovedoval o večjih praznikih dve leti in v Gorici eno leto. Nedeljski pridigar je bil tri leta: dve leti v Trstu in eno leto v Gorici.

Kadar je vtegnil, se je vdeleževal tudi krajših misijonov. Večkrat je misijonaril v Marija Buchu, enkrat v Pölsu in enkrat v Novem Trgu (Neumarkt) na Gorenjem Štajarskem.

Noč in dan je bil pripravljen deliti bolnikom poslednjo tolažbo. V tem poslu je prečul mnogo noči. Zlasti v Ljubljani je bil neštevilnim bolnikom na pomoči. Vseh enoindvajset let, kar jih je preživel v tovarištvu Jezusovem, je imel polno dela in se je trudil za javno blaginjo.

Ko so l. 1773. zatrli omenjeno tovarištvo, naselil se je Hasl v Laškem na Štajarskem. Ondukaj je imel svojo hišo na trgu št. 3. Veležupnik laški je bil tedaj celjski arhidijakon Martin Ferdinand pl. Führberg. Jurisdikcijo je dal Haslu goriški nadškof Karol Mihael dne 28. kimalca 1773. V Laškem je bil dve leti in tri mesece kurat izvršujoč dela krščanske ljubezni, kakoršna je bil vaju opravljeni prej v samostanu. Po želji goriškega nadškofa je ostavil dom, ki si ga je pridobil v Laškem, in šel zopet ob velikih troških v Gorico, kjer je ob nedeljah in večjih praznikih propovedoval slovenski v nekdanji jezuitski cerkvi sv. Ignacija. Ko si je za osem mesecev dobil namestnika, ki je v omenjeni cerkvi nadaljeval slovenske propovedi, vrnil se je domov v Laško in pomagal, kakor prej, duhovnikom v pastirski službi, zlasti v izpovednici. Kmalu potem so ga premestili v Svetinje, kjer je bil več nego poltretje leto za ekspozita kurata. Domača opravila so bila kriva, da se je vrnil potem v Laško, kjer je zopet dalje nego eno leto pomagal v duhovnem pastirstvu, zlasti kadar je bil večji naval izpovedencev.

Da bi še kaj več storil v vinogradu Gospodovem, pridružil se je šentruprškemu župniku, ki ni imel tedaj kapelana. Za osem mesecev si je tamkaj slučajno pohabil desno roko tako, da se je moral vrniti v Laško na svoj dom, kjer je ostal, dokler se mu ni zacelila. Toda niti tedaj si ni privoščil miru, pomagal je v izpovednici, kolikor mu je bilo moči.

Odloki, izdani od c. kr. vlade zaradi jezuitov, so bili povod, da je sprejel nato službo kateheta na normalki v Laškem. Nekaj časa je bil potem kuratni beneficijant pri Devici Mariji pri Nov. Štifti, odkoder ga je dvignil dekret goriškega nadškofa Rodulfa Josipa grofa Edling z dne 14. prosinca 1784, ki ga je imenoval za župnika pri sv. Jakobu na Dolu. Hkrati je ukazal nadškof patronu imenovane cerkve, laškemu nadžupniku Josipu Kazimiru pl. Firmberg, naj vmeti Hasla.

Nekedanji laški podružnici sv. Jakoba na Dolu so bili l. 1755. podelili samostalnost. V tej težavni, hriboviti župi, ki je nekdanj segala celo preko Save na Kranjsko, je službovalo pred Haslom že šest župnikov: Luka Bucelj (Wuzel), Josip Jakolič (Jakolitsch), Martin Pirec (Pierz), Jakob Mohorič (Mochoritsch) in in Matej Bizjak (Wisiak). Po malo časa so pastirovali imenovani duhovniki v tem nekdanj od sveta skoro docela odločenem kraju — sedaj je tamkaj zaradi mnogih tovarin in premogovnikov živahen promet s komaj dobre tričetrti ure oddaljeno železniško postajo: Hrastnik. — Hasl pa je ostal v tej samoti dolgih dvajset let prav do svoje smrti.

Zaradi obilnih, zlasti bogoslovskih vednosti so odlikovali Hasla s poslom c. kr. izpraševalca (examinator). Ne boječ se vremenskih nezdol in slabih potov je to službo natančno izvrševal. Krepko se je potezal za župnijske pravice, kadar so mu jih kratili, tako n. pr. zaradi vozne poti z župnijskega zemljišča „Viden“.

Župnik Hasl je ostarel in opešal in stežka je hodil maševat v daljne podružnice dolske. Zato mu je dovolil lavantinski škof Leopold Maks grof Firmian, pod čegar škofižo je že tedaj spadal Dol, z odlokom danim v Št. Andražu dne 10. velikega srpana 1803, da sme v kongruo vštete sv. maše namesto v daljnih podružnicah pri sv. Juriju in pri sv. Štefanu opravljati v domači župni cerkvi na Dolu.

Kakor sem prej omenil, sklenil je Hasl svoje zaslužno življenje na Dolu. Umril je dne 1. velikega srpana 1804 za prisadom. V dolski mrtvaški knjigi stoji, da ga je dne 2. velikega srpana pokopal laški dekan. Po poročilu sedanjega dolskega župnika g. Antona Veternik pripovedujejo stari ljudje, da je bil Hasl jako životen in da so ga zagrebli zunaj cerkve ondukaj, kjer stoji sedaj zvonik. Ko so mu kopali temelj, zbrali so Haslove kosti, katere je neki vaščan odpeljal v samokolnici zakopat na sedanje pokopališče, ležeče tik ceste na zapadnem koncu dolske vasi.

Župnik Iv. Vrhovnik.

(Dalje pride.)

I. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva.

a) Glavni namen za mesec junij 1902:

Male dnevnice presv. Srcu Jezusovemu.

Kaj je še tega, kar se je uvedla v sv. katoliški cerkvi pobožnost do presv. Srca Jezusovega, in vendar cvete danes ta pobožnost že v zadnji gorski vasici. Ves katoliški svet je po sv. Očetu posvečen presv. Srcu, in zdi se, da en narod tekmuje z drugim v tej pobožnosti, zdi se, da se ves katoliški svet trudi zadostiti za vsa žaljenja, katera trpi presveto Srce, da se trudi izprositi boljših časov, mirnejših časov od Božjega Izveličarja, od Onega, ki je dejal: „Glej Srce, ki je ljudi tako zelo ljubilo.“ Na najraznovrstnejše načine se časti in moli presv. Srce. 26. febr. 1901. pa je apostolska stolica potrdila z odlokom sv. zbora za obrede „Male dnevnice v čast presv. Srcu Jezusovemu“, ki naj bodo za vse katoličane, za vse, torej tudi za nas Slovence, nov način čiščenja presvetega Srca.

Kaj pa so dnevnice?

V starih časih so se verniki zbirali v cerkvi zjutraj in zvečer, včasih tudi po dnevi in tu brali sveto pismo ter prepevali psalme in svete pesmi. Če niso mogli v cerkev, opravljali so pa doma ob določenih urah svoje molitve. Molitve, ki so jih opravljali zjutraj, so imenovali jutranjice in hvalnice; večerne molitve pa so zvali večernice. Lepa navada onih davnih časov se je ohranila v dnevnicah, ki torej niso nič drugega nego molitve, razdeljene na razne čase in ure. Ure se pa štejejo kakor v starih časih. Prva ura v dnevnicah torej ni prva ura popolnoči, nego prva ura v dnevnicah je šesta ura zjutraj; tretja ura je po naše deveta ura dopoldne. Duhovniki molijo večje dnevnice; po teh so posnete razne male dnevnice, ki jih molijo pobožni verniki v čast Materi Božji, v čast sv. Jožefu, v čast temu ali onemu svetniku, v spominj te ali one skrivnosti iz življenja Jezusovega. Lansko leto so pa sv. Oče odobrili lepe dnevnice v čast presv. Srcu in dovolili, da se smejo tudi očitno v cerkvi opravljati. Te so že prevedene na slovenski jezik in brez dvoma se bodo hitro udomačile*) pri pobožnem slovenskem ljudstvu. Kdor jih bo molil enkrat ali dvakrat, priljubile se mu bodo gotovo, in rad jih bo združeval s svojimi vsakdanjimi molitvami; če jih pa ne bo mogel moliti vsak dan, molil jih bo ob nedeljah in praznikih in ob takih dnevih, ki so bolj posvečeni presv. Srcu (vsak prvi petek v mesecu.) Najbolj bi se seveda strinjalo z duhom sv. cerkve, če bi molili posamezne oddelke dnevnice ob tistih urah, ki so v dnevnicah znamovane,

*) Male dnevnice v čast presv. Srcu Jezusovemu se dobivajo po 10 h v prodajalnici katoliškega tiskovnega društva (pri Ničmanu) v Ljubljani, v Kopitarjevih ulicah št. 2. V štirinajstih dneh se jih je razprodalo med slovensko ljudstvo 4000. tiska se že druga izdaja. V nekaterih župnijah opravljajo verniki te dnevnice — kakor je bilo čuti — skupno v cerkvi. Pač lep vzgled, vreden posnemanja!

da bi se tako v našem vsakdanjem življenju v lepem redu vrstila molitev z delom. A večini to ni mogoče; zato je tudi pravilno, če se precej zjutraj opravijo vse molitve do večernic, popoldne ali zvečer se pa še dodajo večernice in sklep. Dnevnice so kratke, in ni se bati, da bi radi njih trčili časa in zanemarjali dela. Saj vendar človek na tem svetu ne more lepše porabiti časa, nego če ga porablja Bogu v čast in v prid svoji neumrljivi duši. Delo nam pa tudi ne rodi sadu in vspehov, če ni blagoslova od zgoraj, ki si ga izprosimo le po molitvi.

S.

a) Glavni namen za mesec julij 1902:

Spoštovanje do presv. Imena Jezusovega.

b) Posebni nameni.

5.) **Sv. Ciril in Metod.** Vesela bodočnost Slovencev in Slovanov sploh po priprošnji slovanskih blagovestnikov. Družba sv. Cirila in Metoda.

6.) **Sv. Izaija.** Slovenska duhovščina. Verska in narodna zavest med Slovenci.

7.) **Sv. Vilibald.** Slovenski pisatelji in umetniki. Slovensko mladinsko slovstvo.

8.) **Sv. Elizabeta.** Družba sv. Mohorja Čitalji in naročniki slovenskih katoliških časopisov.

9.) **Sv. Veronika.** Slovenska srednješolska mladina. Vzgojitelji slovenske mladine.

10.) **Sv. Amalija.** Ljubezen Slovencev v tujini do sv. vere in mile materine besede.

11.) **Sv. Pij I.** Slovenski bogoslovci in mladeniči, ki jih Bog kliče v duhovski stan.

S.

Raznoterosti.

Srednješolcem za opočitine je legiral še živeči ogrski grof Ivan Palfy del svoje krasno ležeče graščine Biebersburg ter 7000 orolov njej pripadajočega gozda. Vrednost vsega daru presega 1 milijon forintov. Ta počitniška kolonija sprejme vsako leto lahko po 120 srednješolcev. Sprejemali se bodo le-sem učenci brez razlike vere. Ni pa za enkrat povedano očitnosti, ali bo odprta graščina tudi slovanskim ogrskim srednješolcem. — Kako merodajnih posledic za vso Ogrsko utegne postati ta narodu namenjeni dar, vé oni, kojemu je pred očmi, koliko vplivajo razne razmere na učenca-srednješolca uprav ob počitniških dobah. Če se vravna ta srednješolska medpočitniška kolonija tako, da se utrdi po njej došlecev tudi verski, npravstveni ter pravični narodni čut, potem stvari ta dar grof Palfyjevo ime neumrjoče svojemu narodu. Nemogoče pa ni, da se ob napačnem upraviteljstvu premeni takega daru učinek tudi v na dvoje brušeni meč, ki strupeno rano zavda tam, kamor zarezhe.